

НАПРЯМ 5. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-269-5-13>

Алієва О. Г.,

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії, історії
та соціально-гуманітарних дисциплін
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

Дьяковська Г. О.,

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії, історії
та соціально-гуманітарних дисциплін
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

Сорокін Г. І.,

*аспірант кафедри філософії, історії
та соціально-гуманітарних дисциплін
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

РОЗУМІННЯ «НОРМИ»: ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Постановка проблеми поняття «норма» постає дискусійним через природу і сутність цього поняття. Сучасна філософія ставить собі за мету дослідити зазначене поняття, оскільки від його розуміння залежать і перспективи розвитку та функціонування суб'єкта. У соціально-філософському дискурсі поняття «норма» виступає міждисциплінарним терміном, використовується в різних сферах життєдіяльності, має надзвичайну універсальність і придатність. У різних сегментах методологічні підходи до визначення та розуміння норми як явища різняться фундаментальним чином. Для аналізу такого феномену як «норма» виявилися доречними роботи Фуко М., в яких він показав, як змінювалося «норма» в системі освіти, пенітенціарній системі та в медицині [2], а також дослідження Филлипс Л., Йоргенсен М.В. [1].

Виділяють два найбільш загальних підходи щодо розуміння норми: кількісно-статистичний і якісно-унітарний. Перший передбачає найбільшу частотність характеристик елементів більшості, встановлення

якостей, що притаманні більшості елементів, тим самим, виявляючи середню статистичність. В межах даного підходу нормою є те, що притаманне більшості. Другий підхід не передбачає єдиної практичної методології для обчислення норми, і розглядає «норму» як оптимальний стан в межах певної дискурсивної практики можна було вважати оптимальним станом. Така «норма» не залежить від статистичних даних, навпаки, вона є обов'язковою для всіх. В межах певної дискурсивної практики такий підхід допускає, що більшість з властивими їй якостями може бути цілком собі «ненормальною». Статистичний підхід фіксує норму, яка змінюється разом зі змінами, що відбуваються всередині групи. В межах другого підходу норма являє собою універсалію, яка встановлюється для того, щоб оцінювати, взявши за основу певний показник, елементи групи, що змінюють свої якості, але сама норма не змінюється з ними, і практично не залежить від статистичних змін всередині групи. Така дихотомія підходів є загальною і, в тій чи іншій мірі, визнається дослідниками норми.

Варто зазначити, що у реальному житті існують різні способи взаємодії між двома розуміннями норми. Соціальний простір складається з дискурсивних практик, які взаємодіють і створюють протиріччя, а інші ж просто співіснують паралельно. Такими практиками ми можемо вважати окремі дискурси, що накладаються один на одного. Це можуть бути правила поведень в інституційних організаціях, юридичні закони і кодекси, культові релігійні доктрини, наукові парадигми, різні мовні взаємодії, взаємодії медіапростору, корпоративні етики, субкультурні об'єднання, національні звичаї, культурні традиції локальних регіонів і т.д.

Отже, підходи до розуміння смислів, що вкладаються у слово «норма» не є суто методологічним аспектом даної проблеми, хоч і мають в собі найбільш фундаментальні методологічні стратегії, проте ж, в кожній конкретній дискурсивній практиці існує величезна кількість власних специфічних методологій для встановлення норми в рамках того, що під нормою мається на увазі в конкретній практиці.

Список використаних джерел:

1. Филлипс Л., Йоргенсен М.В. Дискурс-анализ. Харьков, 2008. 352 с.
2. Фуко М. Психическая болезнь и личность. СПб., 2009. 320 с.